

ESIPUHE

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2009 Pk-yritysbarometri perustuu 3850 pk-yrityksen vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista ja yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä. Barometrin kyky ennakoida talouden suhdannekäänteitä on ollut varsin hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän 12 kuukauden aikana sekä yleistä elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitustilannetta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä.

Yritysten maksuvalmius ja luottomarkkinoiden toimivuus ovat ajankohtaisia, kriittisiä kysymyksiä. Samaan aikaan haetaan merkkejä talouden tilan kohenemisesta. Entä kuinka pk-yritykset pystyvät sopeuttamaan toimintaansa nykyisissä talouskriisin oloissa? Näihin kysymyksiin haetaan vastausta tässä barometrissa.

Helsingissä 2.9.2009

*Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät*

*Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj*

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Varsinais-Suomen ja koko maan yritykset.....	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Sopeuttamistoimet suhdannetilanteen vuoksi	16
8 Elinkeinoilmasto	17
9 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	19
10 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	20
11 Yrittäjyysilmapiiri	21
12 Pk-yritysten rahoitus.....	22
13 Maksuvaikeudet ja -järjestelyt.....	26

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana Varsinais-Suomessa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Keväästä 2009 suhdannenäkymät ovat kuitenkin parantuneet.

Varsinais-Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua lähes kaikkien osatekijöiden edelleen negatiivisia. Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä heikkomat lähes kaikkien osatekijöiden kohdalla.

Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden heikkenevän vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella heikompi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Varsinais-Suomessa ja koko maassa hieman korkeammalla tasolla kuin keväällä 2009.

Koko maan pk-yrityksistä 35 prosenttia ja alueella 41 prosenttia on jo sopeuttanut toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi. Lisäksi noin kymmenesosa koko maan ja vajaa viidesosa alueen pk-yrityksistä suunnittelee toimintansa sopeuttamista.

Kehittämisen esteet. Varsinais-Suomessa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat suhdanteeseen/maailmantilanteeseen liittyvät tekijät sekä edellismittauksen tapaan resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 7 prosentilla Varsinais-Suomen ja koko maan pk-yrityksistä.

Työllistämisen esteet. Varsinais-Suomen pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on kysynnän riittämättömyys tai epävakaus. Seuraavaksi suurin este oli alueella työvoiman saatavuus. Kysynnän riittämättömyys sekä työvoiman saatavuus koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 29 prosentilla Varsinais-Suomen pk-yrityksistä ja 37 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Varsinais-Suomen yrityksistä 41 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 30 prosenttia.

Noin joka neljäs alueella ja koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Finnveran suhdannelainaa / -takausta aikoo näistä yrityksistä hakea koko maan osalta 37 prosenttia ja alueella 44 prosenttia.

Yhteensä 37 prosenttia rahoitusta ottaneista koko maan pk-yrityksistä kokee, että rahoitusmarkkinat ovat heijastuneet rahoitusehtoihin melko tai erittäin paljon. Alueella puolestaan 41 prosenttia kokee rahoitusmarkkinoiden vaikuttaneen ehtoihin melko tai erittäin paljon. Noin viidesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että rahoitusmarkkinoiden muutokset / ongelmat eivät ole heijastuneet lainkaan rahoitusehtoihin. Alueella koetaan kokonaisuudessaan rahoitusmarkkinoiden muutoksilla / ongelmilla olleen hieman useammin vaikutusta rahoitusehtoihin kuin koko maassa keskimäärin.

Suurin osa sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että yrityksessä ei ole ollut tarvetta rahoituksen vakauttamiselle. Noin kymmenesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että päärahoittaja on ollut valmis vakauttamaan rahoitusta ilman lisäehtoja.

Maksuvaikeudet ja -järjestelyt. Hieman vajaa viidesosa koko maan ja hieman vajaa neljäsosa alueen pk-yrityksistä ilmoittaa yrityksellä olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Noin puolet koko maan pk-yrityksistä lisäksi ilmoittaa, että asiakkailta / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Alueella on esiintynyt sekä yrityksillä että asiakkailta / kumppaneilla maksuvaikeuksia useammin koko maahan verrattuna.

Noin kymmenesosa sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että maksujärjestelyihin on ollut tarvetta verottajan kanssa viimeisen kuuden kuukauden aikana.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaaajajoukko on 3850 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä kesä-heinäkuussa 2009. Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat alueen haastatelluista yrityksistä. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkimuspäällikkö Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ **saldoluku = + 30 %**

AINEISTO

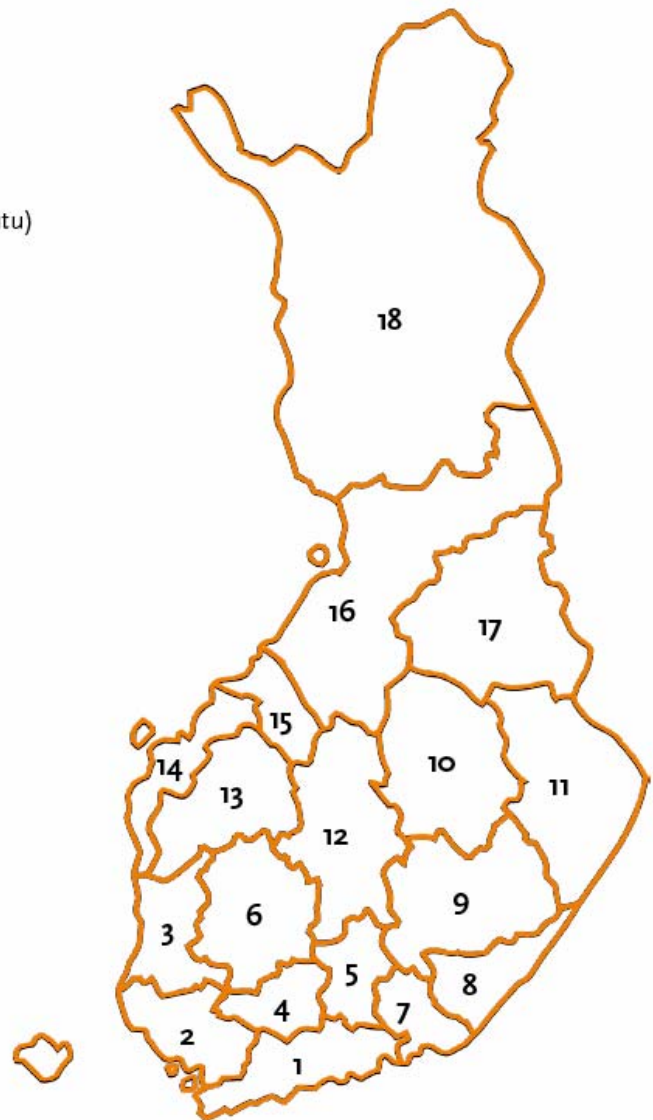
Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:**PK-YRITYSBAROMETRI 2/2009**
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	VARSINAIS-SUOMI	288	7
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	65	23
	Rakentaminen (TOL: F)	34	12
	Kauppa (TOL: G)	68	24
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	121	42
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	106	37
	5 - 9 henkilöä	78	27
	10 - 19 henkilöä	49	17
	20 - 49 henkilöä	35	12
	50+ henkilöä	20	7
LIIKEVAIHTO VUONNA 2008	Alle 0,20 milj. euroa	46	16
	0,20 - 0,49 milj. euroa	67	23
	0,50 - 1,49 milj. euroa	42	15
	1,50+ milj. euroa	99	34
	Ei vastausta	34	12
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	26	9
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	107	39
	Pyrkii säilyttämään asemansa	102	37
	Ei kasvutavoitetta	42	15
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	0	0
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	161	60
	Kyllä, vie itse suoraan	62	23
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	58	22
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	247	86
	1998 - 2002	23	8
	2003 -	18	6
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	239	84
	Palkattu toimitusjohtaja	36	13
	Muut	10	4

Pk-yritysbarometrin aluejako

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

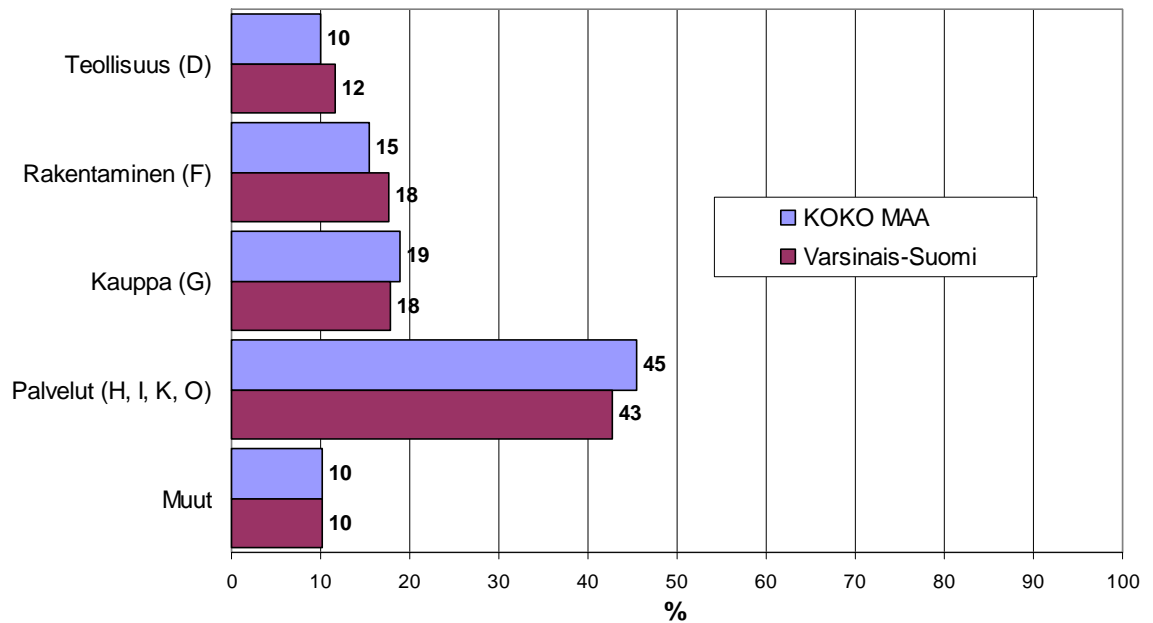

Tutkimustulokset

1 Varsinais-Suomen ja koko maan yritykset

Suomessa oli 252 658 yritystä vuonna 2007.¹ Näistä yrityksistä noin 23 979 toimi Varsinais-Suomessa. Varsinais-Suomessa on kaupan ja palvelualojen yrityksiä suhteellisesti aavistuksen vähemmän ja teollisuuden sekä rakennusalan yrityksiä suhteellisesti hiukan enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Varsinais-Suomen maakunnassa työskenteli vuonna 2008 noin 226 000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2008 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,4 % ja Varsinais-Suomessa 5,7 %

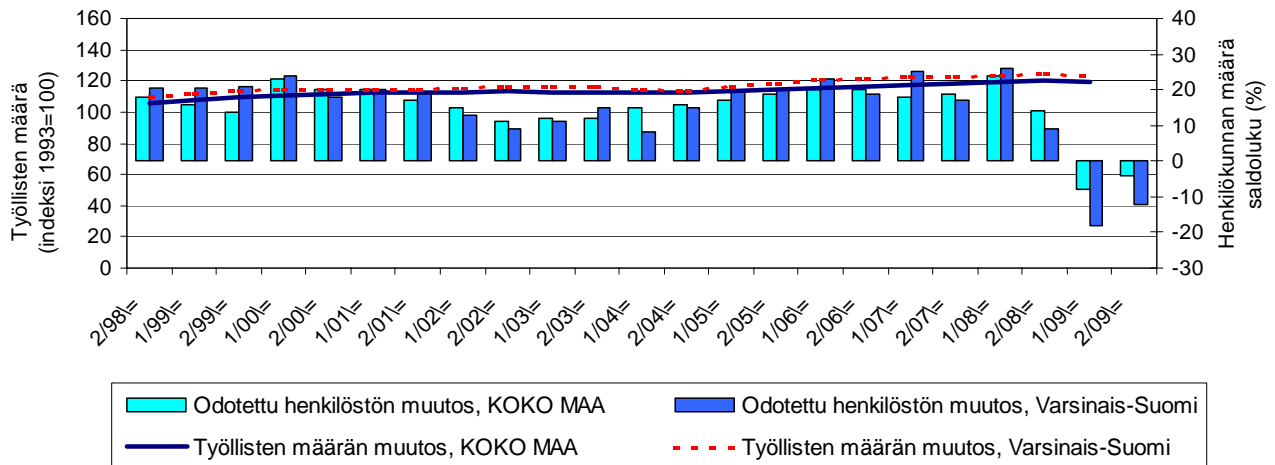
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	13	71	17	-4
Varsinais-Suomi	10	69	22	-12

Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden heikkenevän vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella heikompi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Varsinais-Suomessa hieman korkeammalla tasolla kuin keväällä 2009 (saldoluku tuolloin -18 %). Myös koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2009 henkilökunnan määrän saldoluku oli -8 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Varsinais-Suomen työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

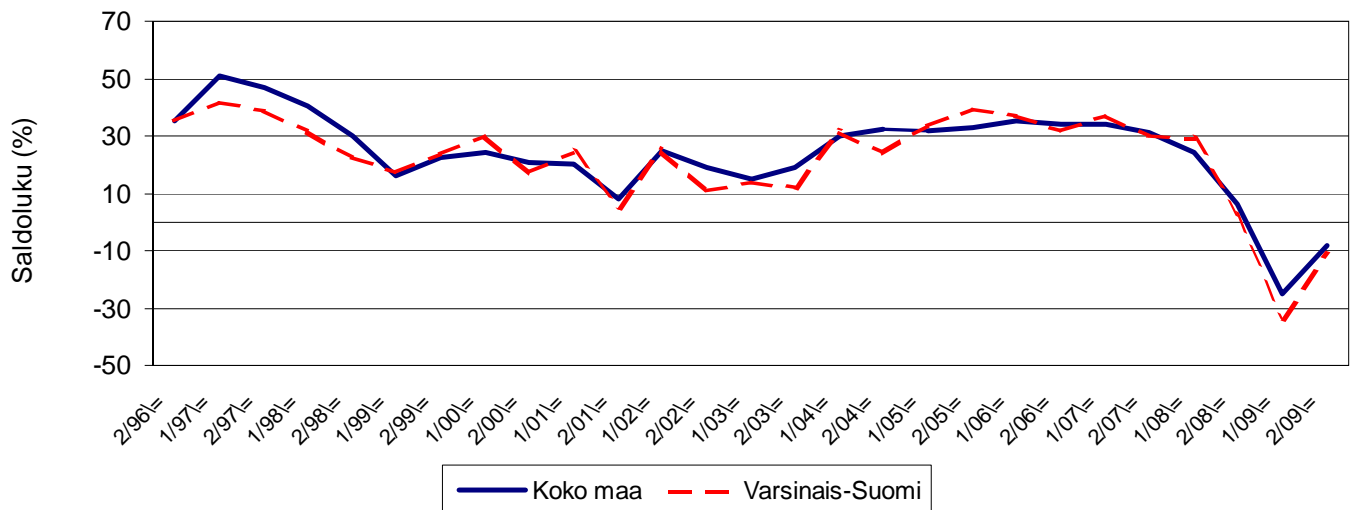
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	19	55	26	-8
Varsinais-Suomi	19	50	31	-12

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana Varsinais-Suomessa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Varsinais-Suomessa toimivista pk-yrityksistä nyt 19 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 31 prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/96 lähtien. Kevään 2009 tilanteeseen verrattuna ovat koko maassa ja alueella toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana parantuneet. Alueella kehitys on ollut selkeämpää kuin koko maassa.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

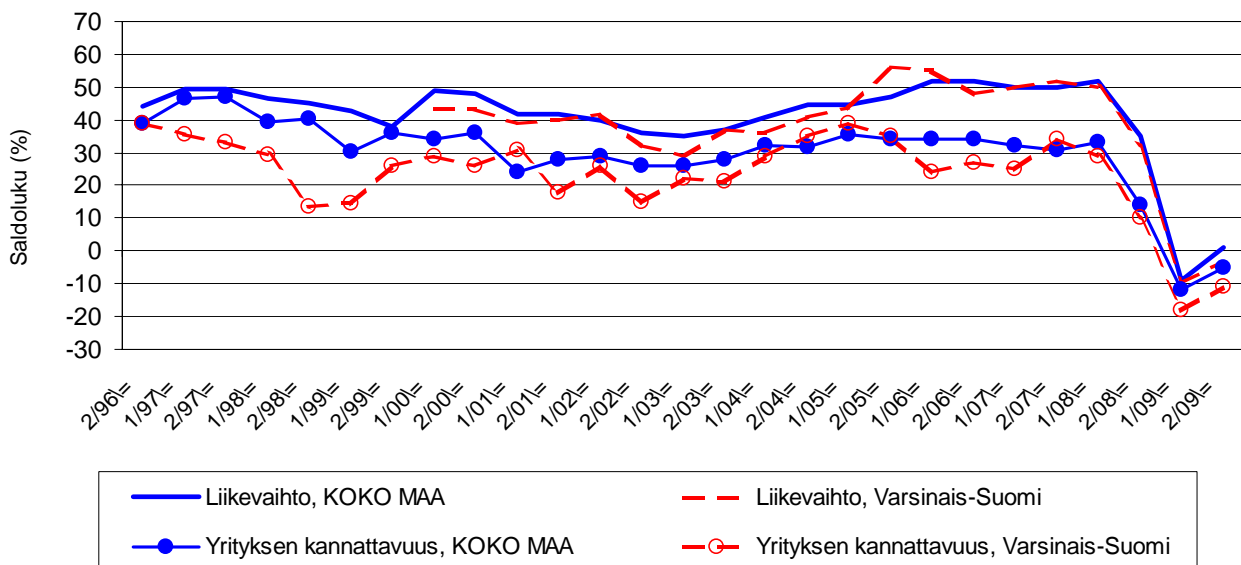
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vakavaraisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	29	13	11	10	26	23	21	17
Yhtä suuri	44	59	74	74	59	48	62	66
Pienempi	28	28	15	16	15	29	17	17
Saldoluku (%)	1	-15	-5	-6	12	-5	4	0
Varsinais-Suomi								
Suurempi	27	11	14	14	30	24	22	19
Yhtä suuri	42	53	65	62	56	42	60	60
Pienempi	31	36	21	24	14	35	18	21
Saldoluku (%)	-3	-24	-7	-11	16	-11	4	-2

Varsinais-Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua lähes kaikkien osatekijöiden edelleen negatiivisia. Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä heikkomat lähes kaikkien osatekijöiden kohdalla. Vakavaraisuuden nousua ennakoiti sama määrä kuin koko maan pk-yrityksissä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 2/96 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat sekä Varsinais-Suomessa että koko maassa nousseet kevään 2009 kyselyyn verrattuna. Yrityksen liikevaihdon kehitys on ollut hieman selvempää koko maassa kuin alueella. Yrityksen kannattavuus on parantunut samassa suhteessa maan keskiarvoon nähden.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

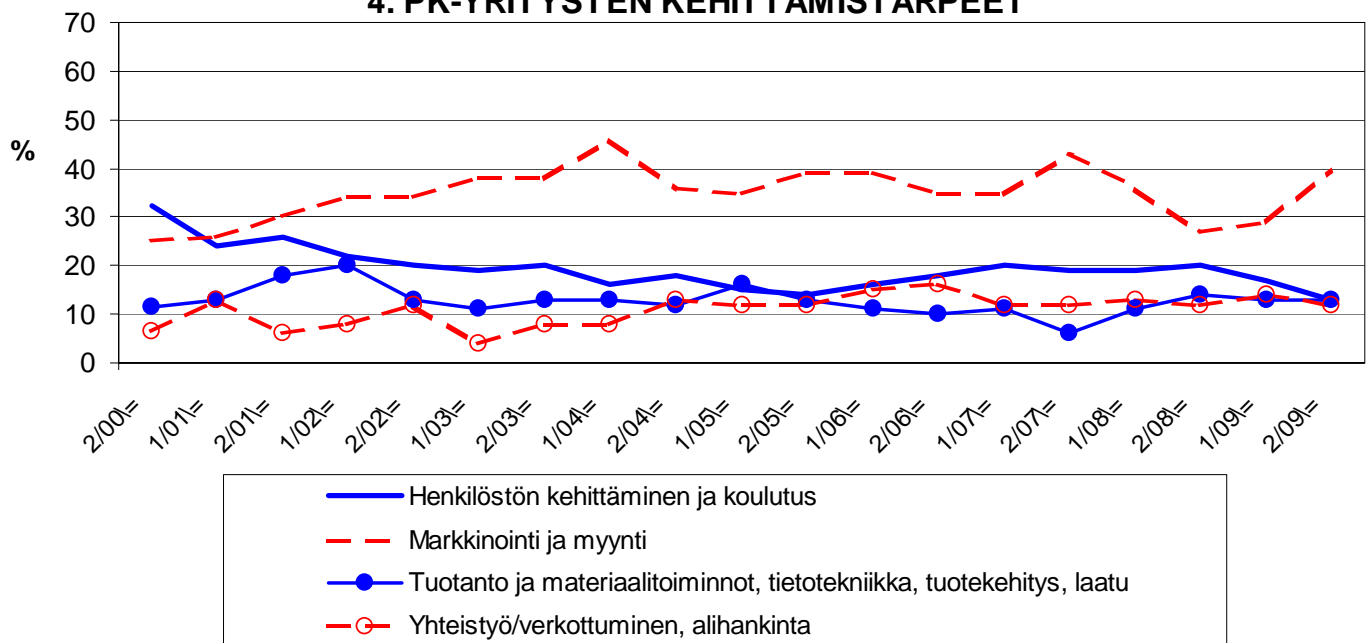
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
Johtaminen	4	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	15	13
Markkinointi ja myynti	32	40
Vienti ja kansainvälistyminen	3	4
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	7	4
Tuotanto ja materiaalityönnöt, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	13
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	12
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	4
Ei kehittämistarvetta	16	5

Koko maan ja Varsinais-Suomen alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat melko samankaltaisia. Varsinais-Suomen pk-yrityksissä koetaan edelleen olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta alueen pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa sekä tuotannossa ja materiaalityönnöissä.

Markkinointiin ja myyntiin liittyvät kehittämistarpeet ovat hieman kasvaneet Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten keskuudessa kevään 2009 kyselyyn verrattuna. Sen sijaan henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen sekä myös yhteistyöhön liittyvät tarpeet ovat hieman laskeneet kevään 2009 tilanteeseen verrattuna.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	3	3
byrokratia	1,0	1,1
työlainsäädäntö	0,6	0,7
työehtosopimukset	0,4	0,4
muu sääntely	0,7	0,4
KUSTANNUSTASO	7	7
verotus	1,0	1,4
palkkataso	2,0	2,5
työn sivukulut	2,8	1,8
muut tuotantokustannukset	1,4	1,8
KILPAILUTILANNE	12	14
kireä kilpailutilanne	8,1	9,5
markkinoiden liiallinen keskittyminen	0,8	1,1
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,5	0,0
markkinoita vääristävät tuet	0,2	0,0
harmaa talous, konkurssit jne.	0,6	2,5
kysynnän riittämättömyys	1,7	1,1
RAHOITUS	7	7
rahoituksen saatavuus	2,7	1,8
rahoituksen hinta	1,0	2,1
vakuuksien puute	3,2	2,5
RESURSSITEKIJÄT	16	20
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	8,7	10,9
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	0,6	0,4
toimitilat	1,4	1,8
koneet ja laitteet	0,6	0,7
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	3,6	4,6
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	37	34
MUUT TEKIJÄT	6	5
EI OSAA SANOA	12	11

Varsinais-Suomessa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat suhdanteeseen/maailmantilanteeseen liittyvät tekijät sekä resurssitekijät ja kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Kilpailutilanne ja resurssitekijät koetaan suuremmiksi kehittämisen esteiksi Varsinais-Suomessa kuin koko maassa keskimäärin. Sen sijaan yleinen suhdanne- / maailmantilanne koetaan hieman pienemmäksi kehittämisen esteeksi alueella kuin koko maan pk-yrityksissä keskimäärin.

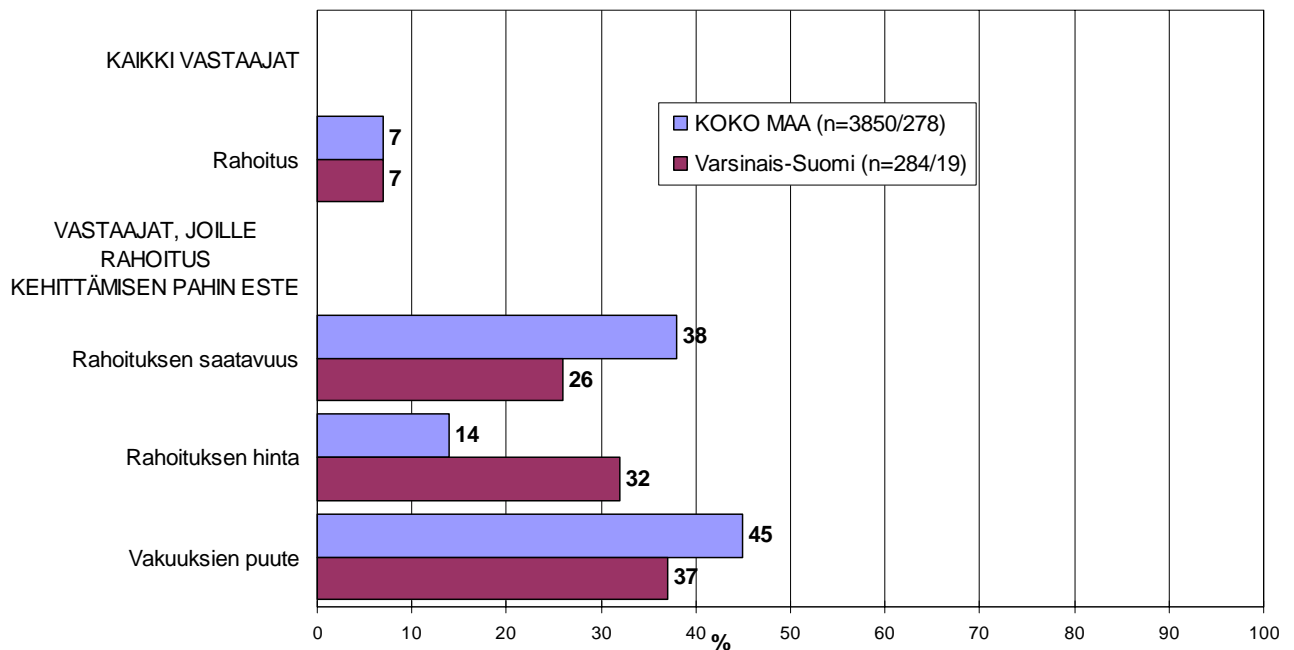
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 7 prosentilla Varsinais-Suomen pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä 26 prosentilla, rahoituksen hinta 32 prosentilla ja vakuuksien puute 37 prosentilla. Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan nyt samansuuruinen kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset pitävät rahoitusta hieman suurempana kehittämisen esteenä kuin keväällä 2009. Alueen kasvuhakuiset yritykset kokevat rahoituksen samansuuruiseksi kehittämisen esteeksi edelliselvitykseen verrattuna.

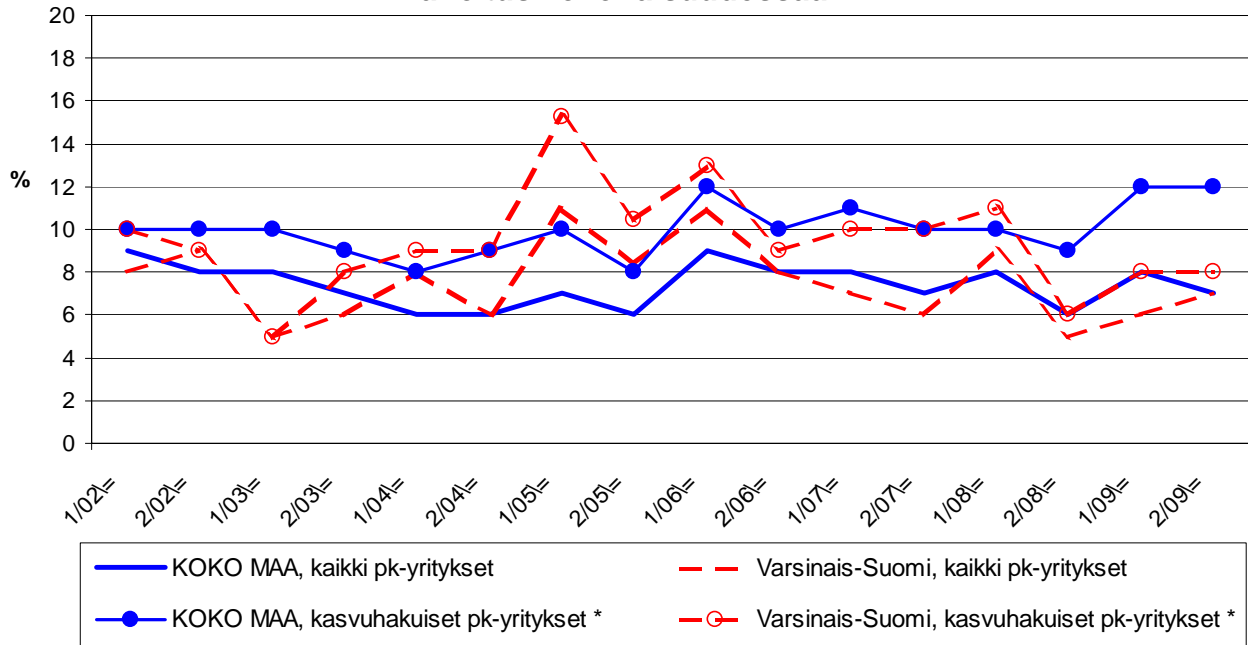
Koko maassa kaikki pk-yritykset pitävät rahoitusta nyt hieman pienempänä esteenä verrattuna kevään 2009 tilanteeseen. Kasvuhakuiset pk-yritykset kokevat rahoituksen samansuuruiseksi kehittämisen esteeksi kuin keväällä 2009.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus-

n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan-

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

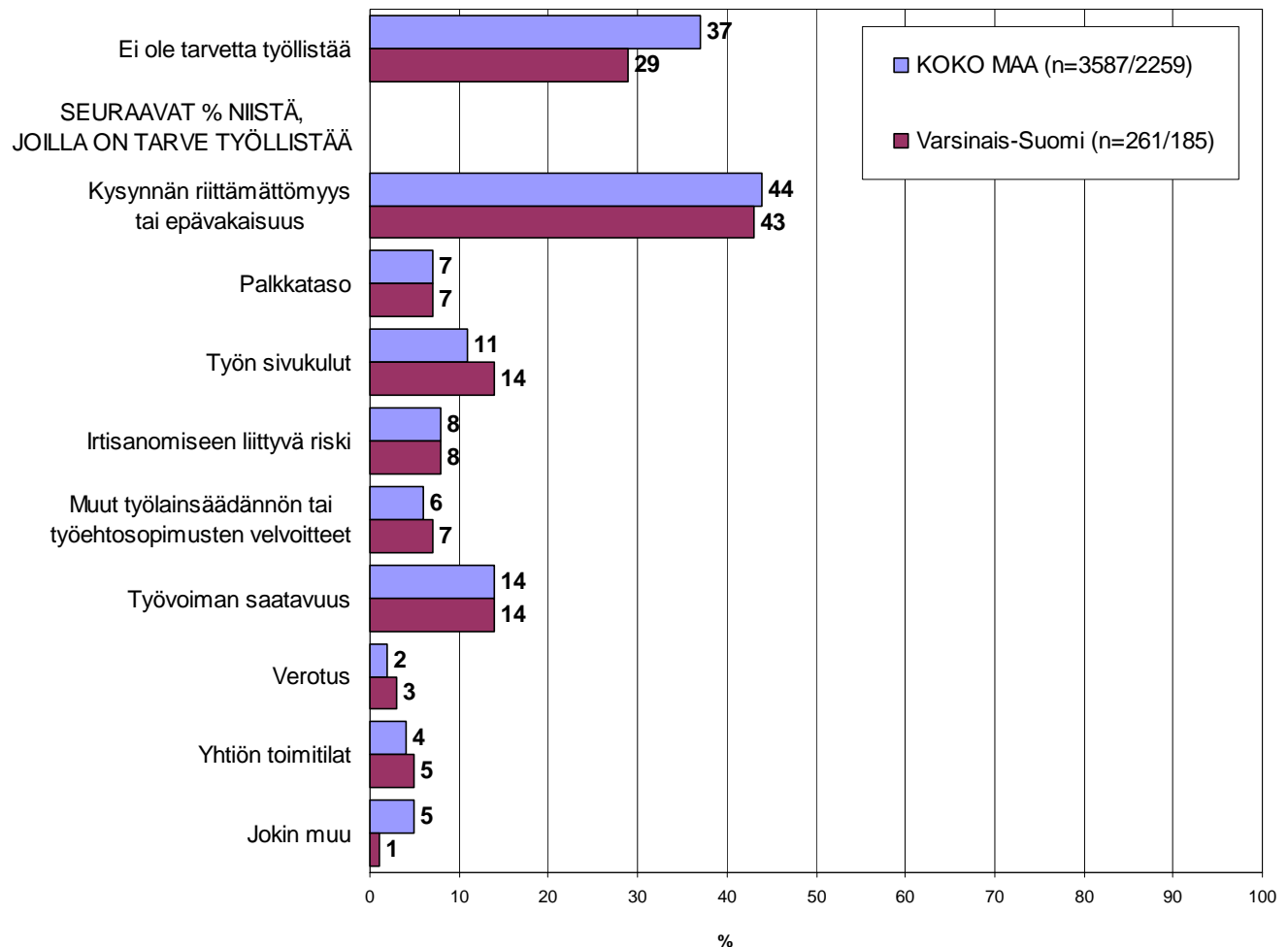
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Varsinais-Suomen pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on kysynnän riittämättömyys tai epävakaus, jota 43 prosenttia niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Työvoiman saatavuutta pitää suurimpana esteenä 14 prosenttia vastaajista ja irtisanomiseen liittyvää riskiä 8 prosenttia vastanneista. Kysynnän riittämättömyys sekä työvoiman saatavuus koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla.

29 prosentilla Varsinais-Suomen pk-yrityksistä ja 37 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE

n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

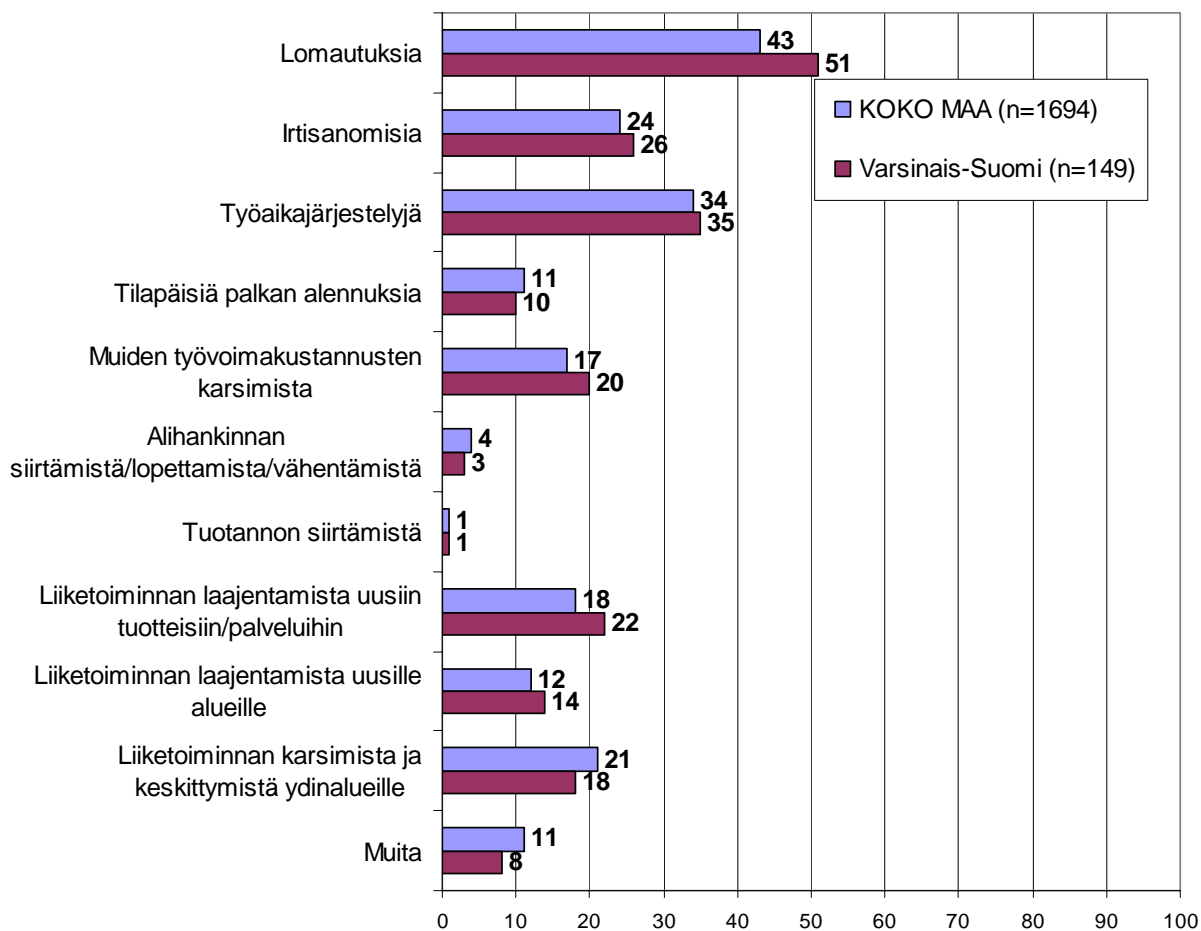
7 Sopeuttamistoimet suhdannetilanteen vuoksi

Koko maan pk-yrityksistä 35 prosenttia ja alueella 41 prosenttia on jo sopeuttanut toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi. Lisäksi noin kymmenesosa koko maan (12%) ja vajaa viidesosa alueen (17%) pk-yrityksistä suunnittelee toimintansa sopeuttamista.

43 prosenttia koko maan ja 51 prosenttia alueen toimintaa sopeuttaneista / sopeuttamista suunnittelevista pk-yrityksistä on tehnyt / aikoo tehdä lomautuksia. Toiseksi eniten alueella ja koko maassa on tehty / suunnitellaan tehtäväksi työaikajärjestelyjä. Irtisanomisia on tehnyt / suunnittelee tekevänsä puolestaan noin neljäsosa sekä alueen että koko maan vastanneista pk-yrityksistä.

7. MITÄ SOPEUTTAMISTOIMIA ON TEHTY/SUUNNITTEILLA

n=on jo sopeuttanut, suunnittelee sopeuttamista

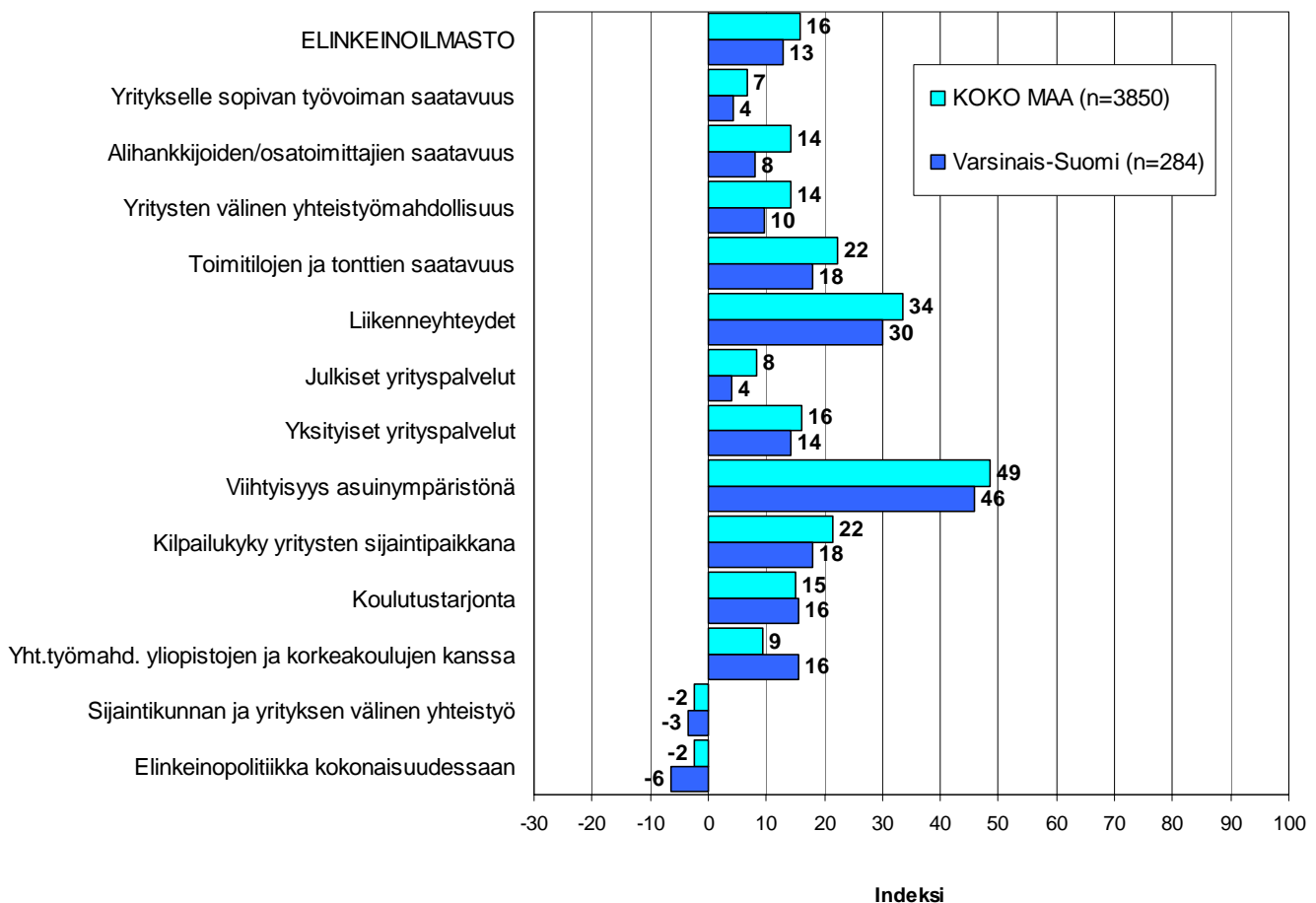
8 Elinkeinoilmasto

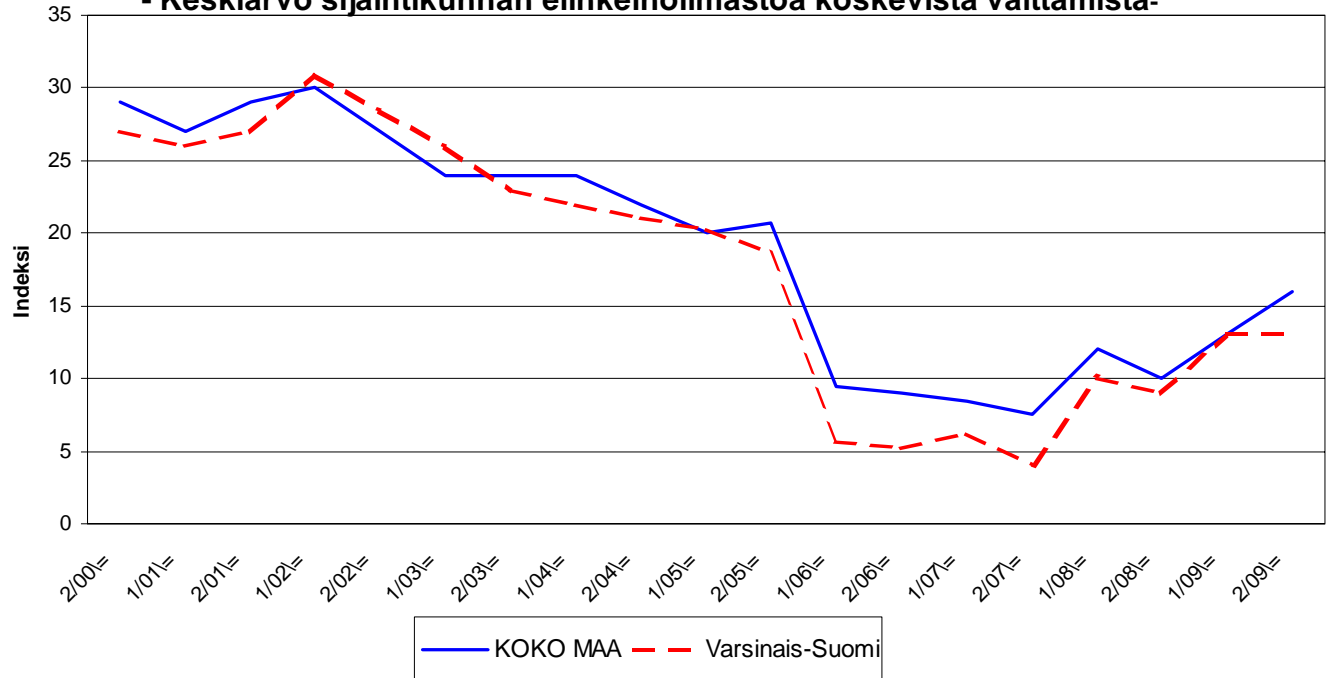
Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Varsinais-Suomessa nyt hieman tyytymättömämpiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Varsinais-Suomessa sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuin ympäristönä, liikenneyhteyksiin sekä toimitilojen ja tonttien saatavuuteen. Tyytymättömiä alueella ollaan sijaintikunnan ja yritysten väliseen yhteistyöhön ja elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Varsinais-Suomessa pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä hieman tyytyväisempiä koulutustarjontaan ja yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Varsinais-Suomessa pysynyt samassa kevästä 2009.

Koko maan keskimääräinen tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on hieman parempi kuin keväällä 2009. Aiemmin kysytyt tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

8.1 ELINKEINOILMASTO

n=kaikki vastaajat

8.2 ELINKEINOILMASTO**- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-**

9 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

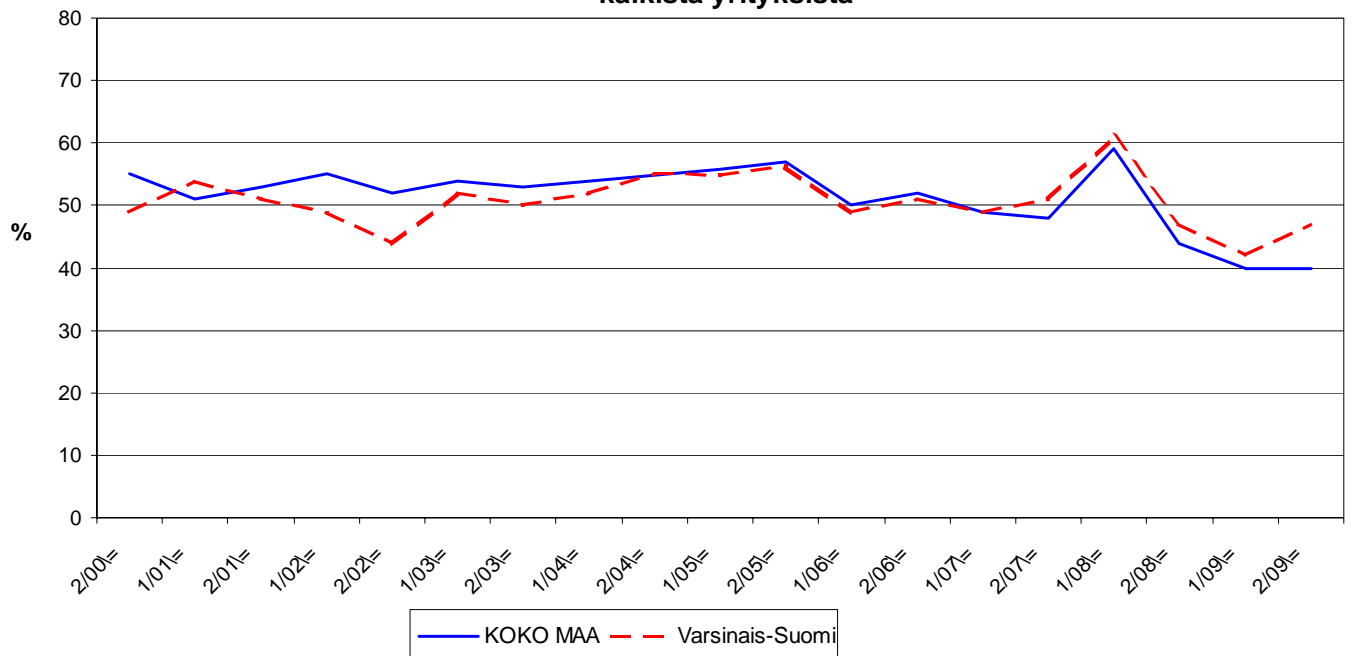
Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	7	8
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	32	39
Pyrimme säilyttämään asemamme	40	37
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	18	15
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	3	0

Varsinais-Suomessa on nyt hieman enemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana puolestaan ennakoi kolme prosenttia koko maan pk-yrityksistä. Varsinais-Suomessa näitä yrityksiä ei ole nyt lainkaan. Tärkeimpinä kasvukeinoinaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä sekä yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Varsinais-Suomessa yhteensä 47 prosenttia ja koko maassa yhteensä 40 prosenttia. Kokonaisuutena kasvuhakuisten yritysten osuus on noussut alueella; koko maassa määrä on puolestaan pysynyt samassa kevästä 2009.

9. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS -Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

10 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

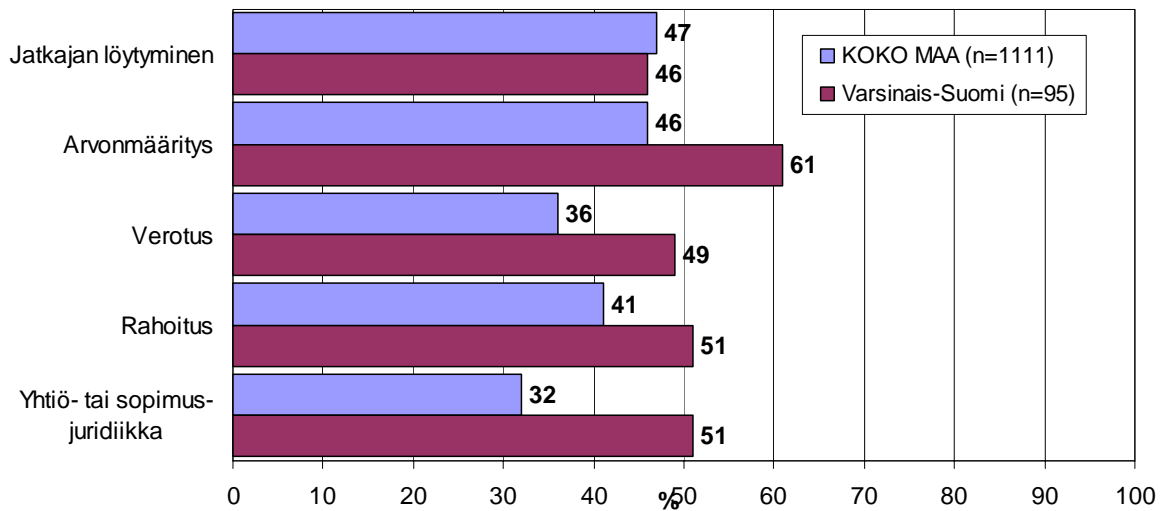
Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Varsinais- Suomi %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	57	54
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	11	14
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	18	20
Ei osaa sanoa	14	12

Varsinais-Suomen alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana noin joka kolmannessa pk-yrityksessä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Varsinais-Suomen alueella ovat arvonmääritys, rahoitus sekä yhtiö- ja sopimusjuridiikka.

10. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN-TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA

-Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana-
n=sukupolven/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

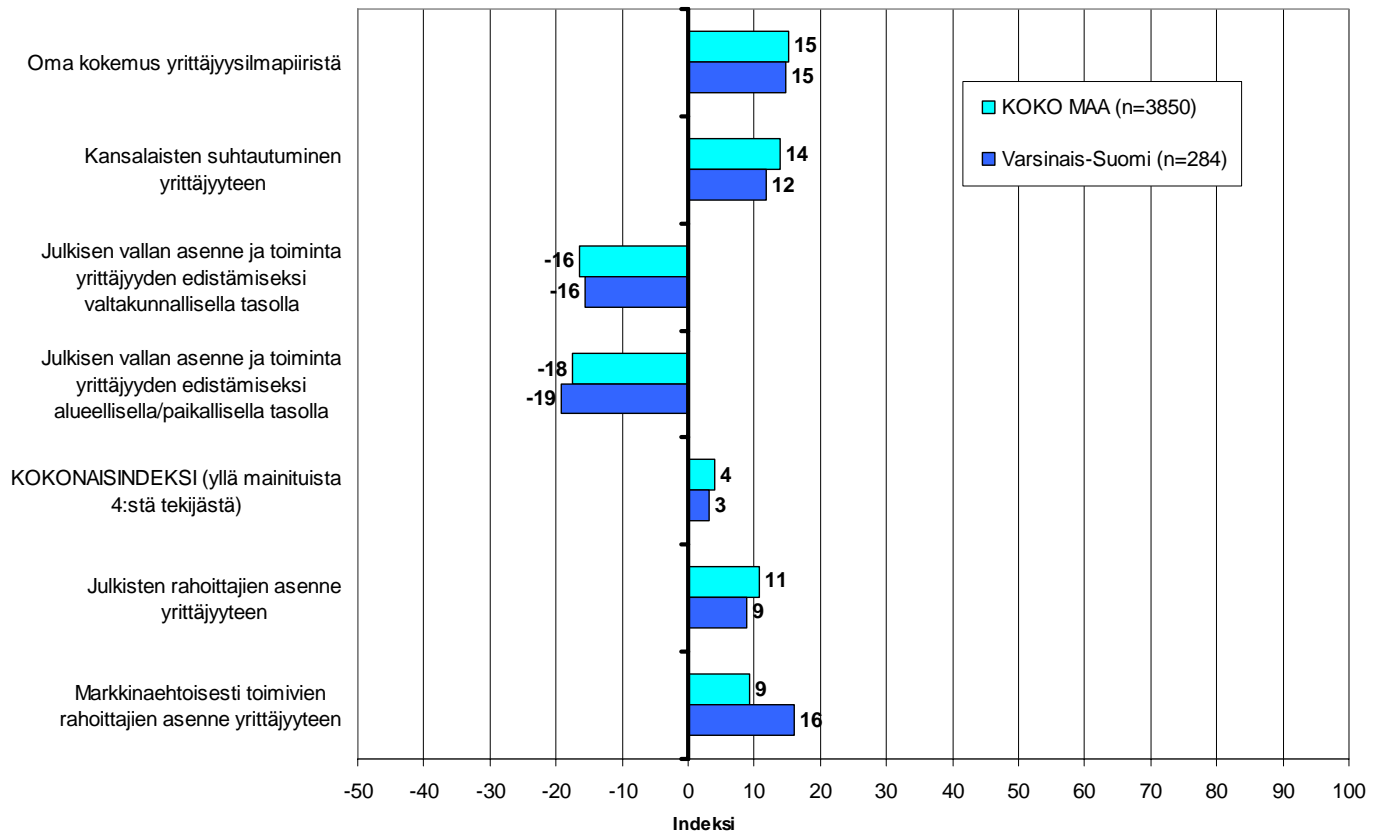
11 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +4, kun alueella se on nyt hieman heikompi, +3. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Lähes kaikki indeksien osatekijät ovat sekä koko maassa että alueella heikentyneet edellisellävetykseen verrattuna. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Varsinais-Suomessa että koko maassa.

Markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Varsinais-Suomen alueella hieman paremmaksi kuin koko maassa keskimäärin. Julkisten rahoittajien asenne saa heikomman arvion markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenteeseen verrattuna koko maassa keskimäärin. Sen sijaan alueella markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne arvioidaan julkisesti toimivien rahoittajien asennetta paremmaksi.

11. YRITTÄJYYSILMAPIIRI

n=kaikki vastaajat

12 Pk-yritysten rahoitus

Varsinais-Suomen alueen yrityksistä 41 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 30 prosenttia. Koko maan pk-yrityksistä 51 prosenttia oli ottanut lainaa rahoituslaitoksilta, kun alueella vastaava lukema on 62.

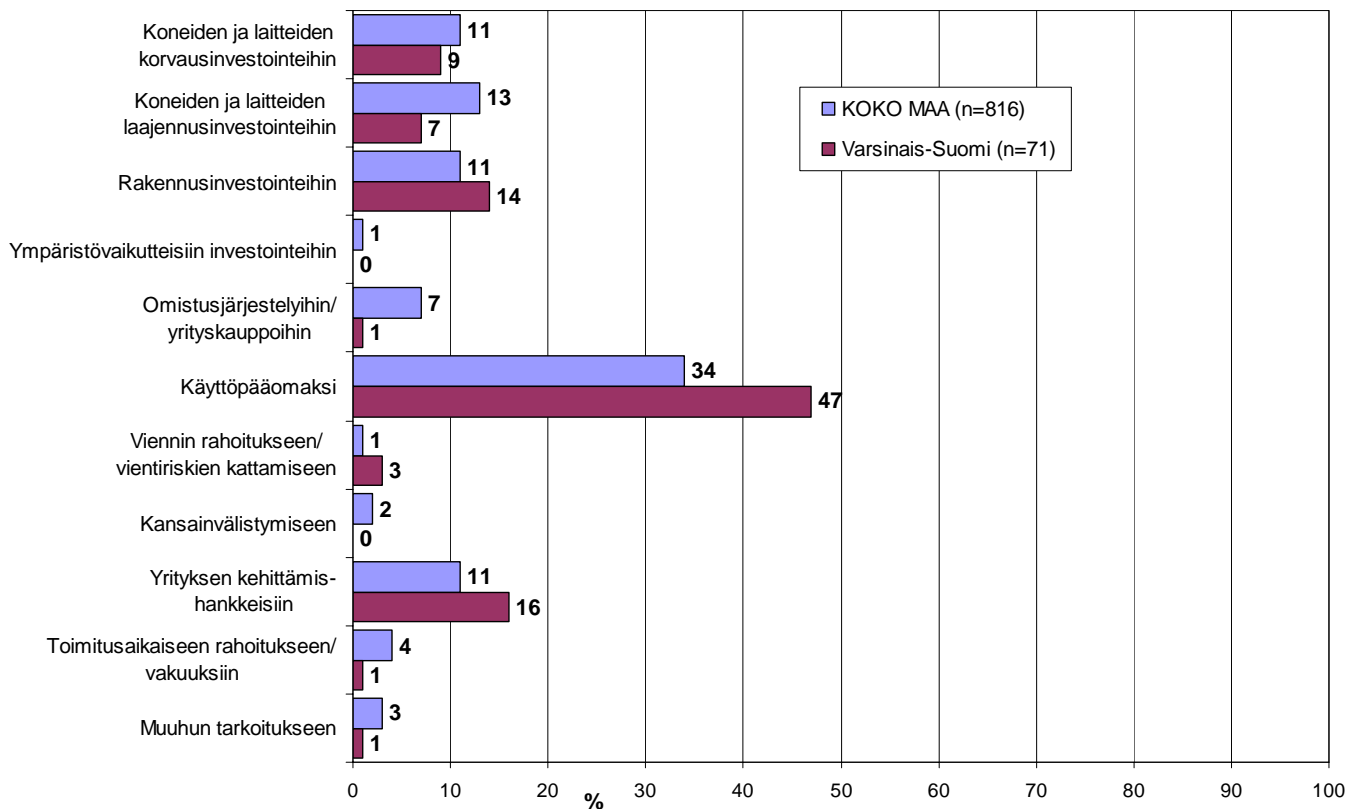
Noin joka neljäs alueella (27 %) ja koko maassa (23 %) toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Finnveran suhdannelainaa / -takausta aikoo näistä yrityksistä hakea koko maan osalta 37 prosenttia ja alueella 44 prosenttia. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle pidetään alueella edelleen rahoituksen ottamista käyttöpääomaksi.

Varsinais-Suomen pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (75 %) tai Finnverasta (34 %).

12. TÄRKEIN KÄYTTÖTARKOITUS ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE

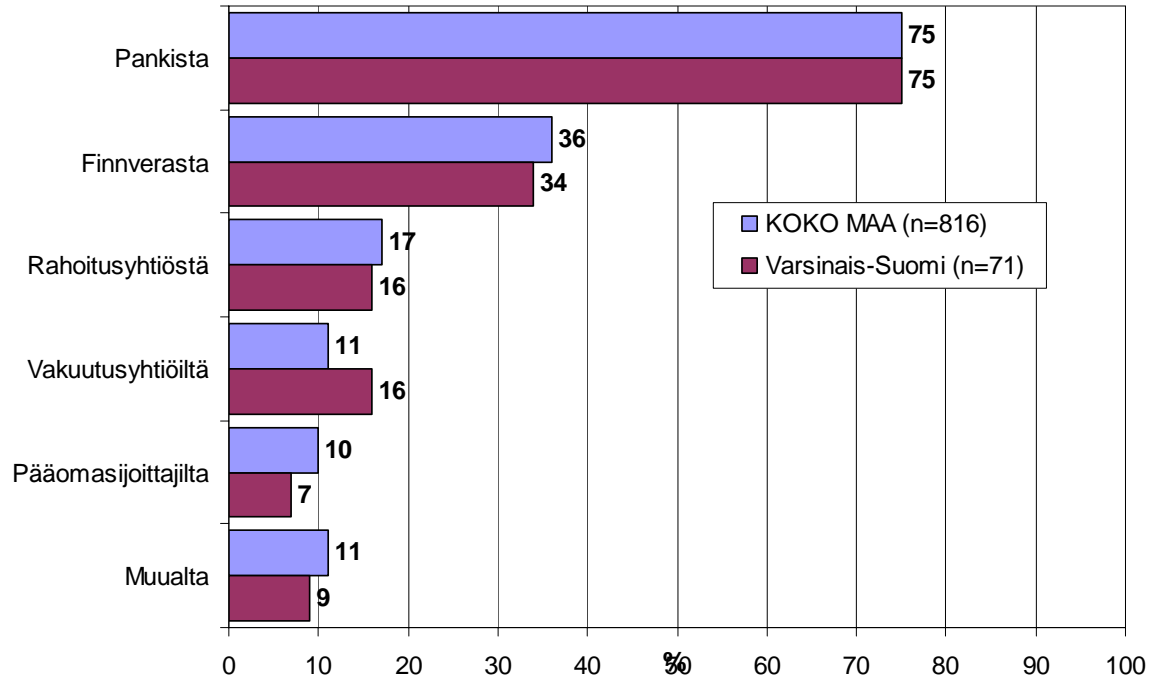
-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-

n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

13. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

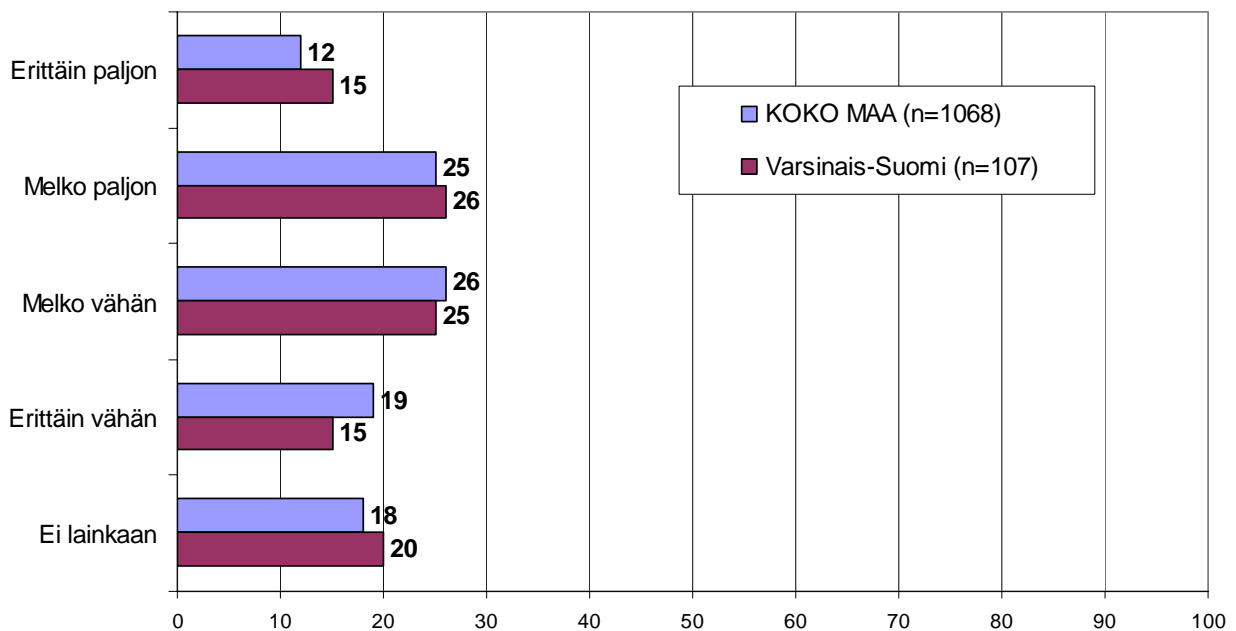

Yhteensä 37 prosenttia rahoitusta ottaneista koko maan pk-yrityksistä kokee, että rahoitusmarkkinat ovat heijastuneet rahoitusehtoihin melko tai erittäin paljon. Alueella puolestaan 41 prosenttia kokee rahoitusmarkkinoiden vaikuttaneen ehtoihin melko tai erittäin paljon. Noin viidesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että rahoitusmarkkinoiden muutokset / ongelmat eivät ole heijastuneet lainkaan rahoitusehtoihin.

Alueella koetaan kokonaisuudessaan rahoitusmarkkinoiden muutoksilla / ongelmilla olleen hieman useammin vaikutusta rahoitusehtoihin kuin koko maassa keskimäärin.

14. OVATKO RAHOITUSMARKKINOIDEN MUUTOKSET / ONGELMAT HEIJASTUNEET RAHOITUSEHTOIHIN

n=on ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana

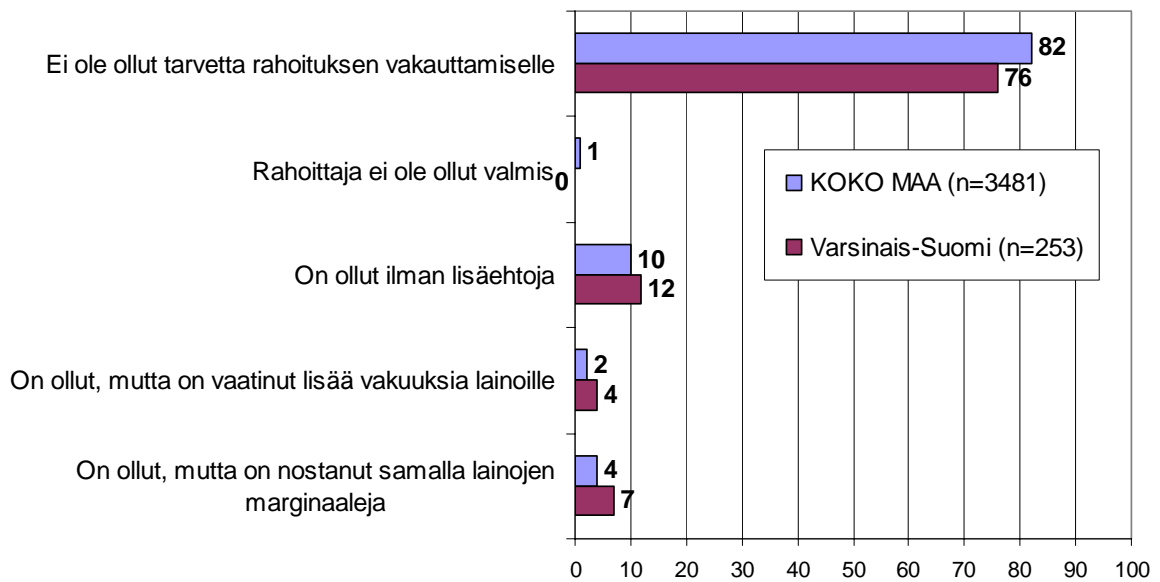

Suurin osa sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että yrityksessä ei ole ollut tarvetta rahoituksen vakauttamiselle.

Noin kymmenesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että päärahoittaja on ollut valmis vakauttamaan rahoitusta ilman lisäehtoja. Ainoastaan pieni osa koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että rahoittaja ei ole ollut valmis vakauttamaan rahoitusta.

15. ONKO PÄÄRAHOITTAJA OLLUT VALMIS VAKAUTTAMAAN RAHOITUSTA

n=kaikki vastaajat

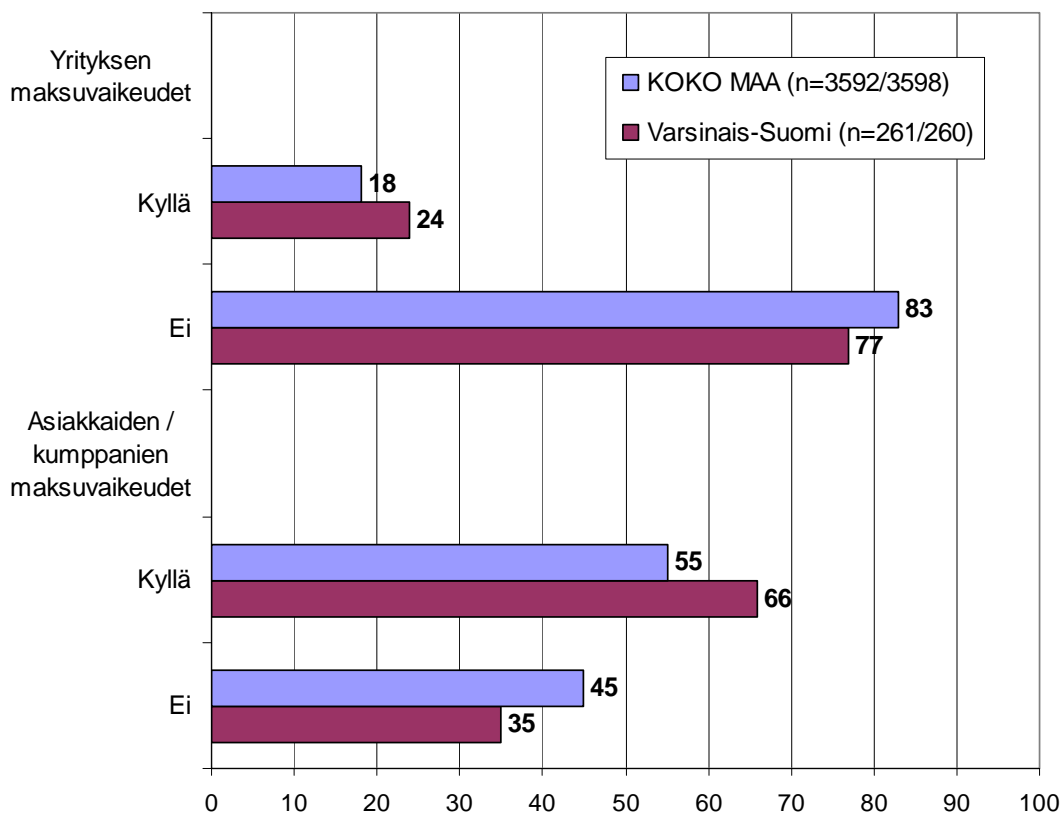
13 Maksuvaikeudet ja -järjestelyt

Hieman vajaa viidesosa koko maan ja hieman vajaa neljäsosa alueen pk-yrityksistä ilmoittaa yrityksellä olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Noin puolet koko maan pk-yrityksistä lisäksi ilmoittaa, että asiakkailta / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Alueella on esiintynyt sekä yrityksillä että asiakkailta / kumppaneilla maksuvaikeuksia useammin koko maahan verrattuna.

80 prosenttia koko maan ja 78 prosenttia alueen niistä yrityksistä, jotka ilmoittavat asiakkailta / kumppaneilla olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana ilmoittaa, että asiakkailta / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana vuodentakaista enemmän.

16. MAKSUVAIKEUDET YRITYKSELLÄ JA ASIAKKAILLA / KUMPPANEILLA

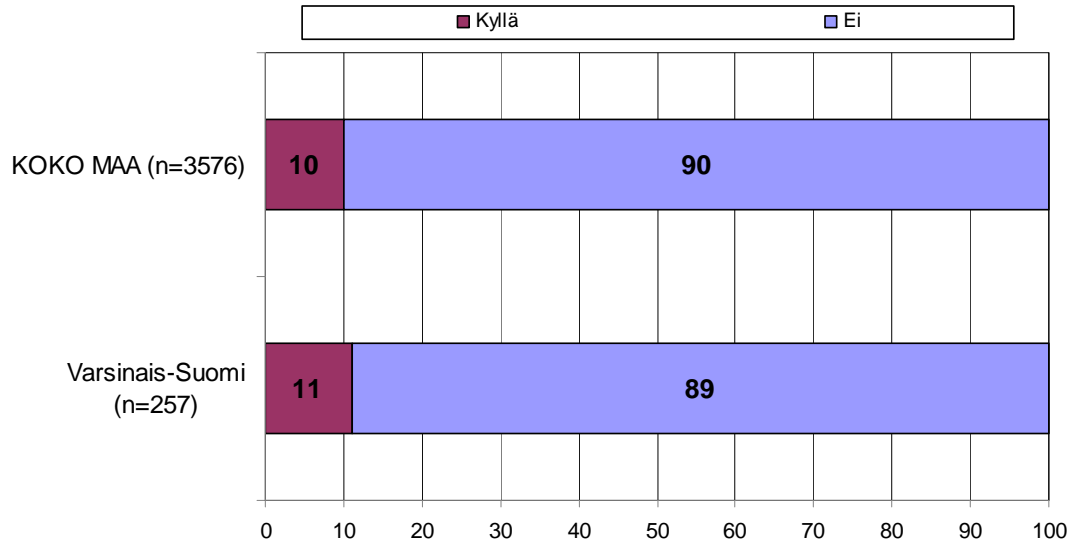
n=kaikki vastaajat

Noin kymmenesosa sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että maksujärjestelyihin on ollut tarvetta verottajan kanssa viimeisen kuuden kuukauden aikana.

17. TARVE MAKSUJÄRJESTELYIHIN VEROTTAJAN KANSSA

n=kaikki vastaajat

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto
- **Finnveran Pietarin edustusto**
Finnish-Russian Innovation Center
Business Center Apollo, office 500
Dobrolyubova Prospect 8
St. Petersburg 197198
Russia
Puhelin +7 812 335 2234
Faksi +7 812 335 2236

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- Etelä-Karjalan Yrittäjät
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0104 701 100, faksi 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
puhelin (06) 420 5000, faksi (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- Etelä-Savon Yrittäjät
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
puhelin (015) 151 684, faksi (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- Helsingin Yrittäjät
Lastenkodinkuja 1 A 4, 3. krs., 00180 Helsinki
puhelin 010 841 3020, faksi (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- Hämeen Yrittäjät
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
puhelin (03) 682 1153, faksi (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- Kainuun Yrittäjät
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
puhelin 010 387 7870, faksi (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- Keski-Pohjanmaan Yrittäjät
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin (06) 831 5292, faksi (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- Keski-Suomen Yrittäjät
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
puhelin 010 425 9200, faksi 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- Kymen Yrittäjät
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
puhelin (05) 544 3030, faksi (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- Lapin Yrittäjät
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
puhelin 0400 392 139, faksi (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- Länsipohjan Yrittäjät
Valtakatu 5, 94100 Kemi
puhelin (016) 221 701, faksi (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- Pirkanmaan Yrittäjät
Kehräsaari B-rappu, PL 7, 33210 Tampere
puhelin (03) 251 6500, faksi (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- Pohjois-Karjalan Yrittäjät
Kauppakatu 17 A, 80100 Joensuu
puhelin 010 470 7600
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
puhelin (08) 311 4677, faksi (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- Päijät-Hämeen Yrittäjät
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
puhelin (03) 782 9866, faksi (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- Pääkaupunkiseudun Yrittäjät
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
puhelin 010 422 1400, faksi (09) 2517 2200
www.yrittajat.fi/paakaupunkiseutu
- Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät
Hietasaarenkatu 6, PL 289, 65101 Vaasa
puhelin (06) 356 0800, faksi (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- Satakunnan Yrittäjät
Isolinnankatu 24, PL 45, 28101 Pori
puhelin (02) 634 9900, faksi (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- Savon Yrittäjät
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
puhelin (017) 368 0500, faksi (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- Uudenmaan Yrittäjät
Rantakatu 1, 2. kerros, 04400 Järvenpää
puhelin (09) 274 5420, faksi (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- Varsinais-Suomen Yrittäjät
Brahenskatu 20, 20100 Turku
puhelin (02) 275 7100, faksi (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Suomen Yrittäjät

Varsinais-Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
puhelin (09) 229 221
faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Varsinais-Suomen Yrittäjät
Brahenskatu 20
20100 Turku
puhelin (09) 274 5420
faksi (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

FINNVERA

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 2024 6011
www.finnvera.fi
Helsinki
Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
faksi 020 460 7220

Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
faksi 020 460 3240